Mijnheer de Voorzitter, Excellenties, dames en heren,

Naar mijn smaak is nu eigenlijk het ogenblik aangebroken om de vergadering te sluiten. Wij hebben vanmorgen een redevoering gehad van U, mijnheer de president. Wij hebben vanmiddag drie gedegen redevoeringen gehoord. Nu vind ik eigenlijk dat alles wat vandaag behandeld moest worden, behandeld is.

Maar smaken kunnen verschillen.

Wij zijn hier vandaag bijeen als partij. Als een politieke partij met een eigen beginsel- en algemeen staatkundig program. Wij hebben vandaag, wat overigens niet verwonderlijk is, besloten als partij zelfstandig aan de verkiezingen voor de Tweede Kamer deel te nemen. Wij hebben voor onze deelneming aan die verkiezingen een program van actie en een kandidatenlijst vastgesteld. In dat program hebben wij onze zienswijze omtrent een groot aantal staatkundige onderwerpen kort geformuleerd en in die kandidatenlijst is aangegeven wie wij gaarne als vertegenwoordigers in de Tweede Kamer zien gebracht.

Wij hebben besloten ons achter dat program en achter die kandidatenlijst te stellen. Wij hadden te dien aanzien

onze wensen. Dat is in het bijzonder met betrekking tot de kandidaatstelling vanmorgen uit de besprekingen wel gebleken. Maar het besluit is genomen en nu staan wij er allen achter. Als wij er niet allen achter zouden staan, dan zouden wij tegenwerken datgene wat wij met elkander bedoelen en nastreven.

ONTMOETINGSPUNT DER GEREFORMEERDE GEZINDTE

Onze partij is de partij welke voor het staatkundig bedrijf haar grondgedachten ontleend aan die van de gereformeerde gezindte. Tot die gereformeerde gezindte behoren de hervormd-gereformeerden. Dat zal niemand van hen mij tegenspreken. En hier hebben wij het principieel ontmoetingspunt. Nu gaan wij met elkaar achter dat program en achter die lijst staan en wij gaan daarachter staande aan de arbeid met inspanning van al onze krachten. Zo gaan wij bevorderen dat op de anti-revolutionaire lijst gestemd wordt door allen die behoren tot de gereformeerde gezindte, ook door alle hervormd-gereformeerden. Zo brengen wij, mét prof. Zijlstra in de Kamer mr. Roosjen, zo brengen wij in de Kamer dr. Verkerk, zo brengen wij in de Kamer de heer Van Eibergen, en zo brengen wij, mits alle gereformeerden in confessionele zin, allen die de gereformeerde gezindte zijn toe-

gedaan, op de A.R. lijst stemmen, ook mr. Aantjes in de Tweede Kamer.

ELKAAR GOED BEGRIJPEN

Wij moeten elkaar goed begrijpen en alleen als wij elkaar goed begrijpen, dan voorkomen wij dat uit het verschil van mening van vanmorgen nadelige consequenties zouden voortvloeien voor onze werkzaamheid, voor onze werkkracht en voor onze actie ter bereiking van het hoge doel van de A.R. Staatkunde. Ds. Kret en de heer Van de Werken — ik noem nu maar een paar namen — mogen er niet op vertrouwen dat anderen het werk wel zullen doen en dat er gepensionneerden zijn die nog wel een beetje mee zullen gaan helpen, zoals ik. Zij moeten ook een behoorlijke portie van de arbeid voor hun rekening nemen. Ik verklaar mij bereid mee te werken ook met hen. Maar allen moeten wij staan voor onze competente portie.

Betekent nu wat wij vandaag gedaan hebben tot nu toe, dat wij alleen het pleit willen voeren voor onze eigen mensen? Alleen in het krijt treden voor de inwilliging van de wensen en de verlangens van die bepaalde groep Nederlanders die in de grondgedachten van de gerefor-

meerde gezindte het uitgangspunt vindt voor staatkundige werkzaamheid? Willen wij alleen iets zijn en iets doen voor het A.R. deel van ons volk? Sluiten wij ons af van de andere delen van ons volk en van dat volk als zodanig? Staan wij in de samenleving in een hokje apart? En verheffen wij onze zelfstandigheid tot het enige waarvoor wij oog willen hebben?

Van hetgeen in deze vragen wordt aangegeven worden wij telkens, ook in onze dagen, beschuldigd. Soms noemt men ons sectaristen. Ons antwoord op deze vragen luidt echter zeer beslist ontkennend.

Zeker, wij moeten als politieke partij er tegen waken dat de zelfstandigheid, het typisch eigenaardige van haar, leidt tot afsluiting van de natie, van ons volk als geheel. Dat hebben wij met elke andere politieke partij gemeen.

Zeker, wij moeten in verschillende opzichten opkomen voor onze eigen mensen. Wij willen een volwaardig deel van ons volk zijn. Wij hebben daarop recht en wij strijden, als het moet, voor de vrijheid, welke ons in staat stelt als volwaardig deel van ons volk te leven en te werken.

GODDELIJKE OPDRACHT

Wij zouden echter in ernstige mate te kort schieten in de kenschetsing van het karakter en de doelstelling van onze partij als wij hiermede volstonden. Voor ons is grondslag van staatkundige werkzaamheid de these, dat God de Schepper is van hemel en aarde, dat Hij de mens heeft geschapen naar Zijn beeld en hem zijn levensstaak aanwees in de opdracht de aarde te vervullen en te onderwerpen, de hof te bouwen, te ontwikkelen en te bewaren, in overeenstemming met de goddelijke levensorde. Dat is de opdracht, welke ook nu geldt. De mens behoort die uit te voeren in gehoorzaamheid aan God, Hem dienende en erende. En hij kan daarmede ook nu bezig zijn, namelijk aan de vervulling van die opdracht, als hij gelovig aanvaardt de verlossing, welke door Jezus Christus is en wordt geschonken aan allen die voor Hem buigen.
Dit is de these, dit is de enige geoorloofde these. Zij is niet die van mensen, maar zij is van God. Wie haar verwerpt, en dit geschiedt, kiest voor de anti-these, welke dus niet door ons wordt uitgevonden of gemaakt, maar die er is als een werkelijkheid, waarvan wij de betekenis en de strekking moeten leren kennen en doorgeven.

Juist die these en de ontvouwing van haar inhoud mag,

ja moet ons er toe nopen ons te wenden tot allen, tot ons gehele volk. Onze partij streeft niet naar een afgescheiden bestaan in de samenleving van ons volk. Zij ziet het als haar roeping de bijbelse boodschap voor het staatsleven te brengen aan allen, die voor haar bereikbaar zijn. Zij behoort er naar te staan de betekenis van die boodschap voor het regeringsbeleid en voor de staatkundige taak van ons volk in het licht te stellen. Dat is onze zware, onze moeilijke, maar tevens onze heerlijke opdracht. Daarom is onze partij een nationale partij, een partij voor ons hele volk. Zij wil aan dat hele volk brengen de boodschap des heils, ook voor het leven van maatschappij en staat. Zij wil het volk dienen om Christus' wil en om Gods wil. Zij wil het denken en leven van ons volk vervullen met de gedachte en de daad, dat in de onderhouding van Gods geboden door God wordt gegeven een groot loon, dat ook voor de aardse samenleving, voor de staatkundige en de maatschappelijke verhoudingen, van rijke betekenis is.

VOOR HEEL HET VOLK

Zie, zo moeten wij zien de verhouding tussen ons volk en onze partij, en zo moeten wij zien de taak van onze

partij voor ons gehele volk. Tot dat gehele volk moeten wij altijd gaan, maar in het bijzonder tijdens de stembusstrijd. Wij moeten in dat alles zijn met ons hart. Het moet voor ons leven zijn. Het moet gezegd, maar het moet tevens beleefd worden. Onze liefde tot God moet zich uitdrukken in het streven naar gehoorzaamheid aan de rechtsorde, welke Hij geopenbaard heeft, en onze liefde tot onze naaste moet uitkomen in het werk tot handhaving en ontwikkeling van die rechtsorde, omdat alleen daardoor menselijkerwijs gesproken de ruimte ontstaan kan voor het liefdebetoon ook aan de naaste.

Ziet gij het zo? En doet gij het zo en gaat gij het zo doen in de eerstvolgende weken met het oog op de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal? Zo neen, dan zijt gij in gebreke. Dan leeft gij in ongehoorzaamheid aan Gods opdracht. Zo ja, dan brengt dit consequenties mee. Ik noem er een paar. Dan moet gij er voor zorgen dat er overal vergaderingen worden gehouden, niet knusjes, maar in het openbaar. Gij moet er voor zorgen dat die openbare vergaderingen niet alleen in de centrale plaatsen worden gehouden, hoe goed dat

ook is. Gij moet zorgen dat openbare vergaderingen gehouden worden in onze gehuchten, in onze dorpen en in al onze kleine stadjes. Daar moet gij de mensen voor oproepen en dan kunt gij nog dikwijls bereiken dat personen uit andere kringen, ook naar zulk een vergadering komen, die gij dan kunt toespreken en kunt trachten te winnen door Uw voorbeeld en door Uw getuigenis. Er is meer: dan gaat gij aan huisbezoek doen. U kunt het wenden of keren zo gij wilt — alle aktiviteit welke geoorloofd is, is goed en in grote trouw moeten door oud en jong onze schriftelijke propaganda-biljetten bij alle mensen in huis worden gebracht — maar huisbezoek, dat is vooral in deze tijd zo nodig als brood, want telkens blijkt dat naast U, op korte afstand van U, zelfs in een dorp, iemand woont die veranderd is van politieke denkwijze zonder dat gij dat ooit hebt ontdekt. Huisbezoek is een zwaar werk, maar het is tevens het mooiste werk. Laat onze harten brandende zijn en gaan wij zo te werk dat de vlam van ons hart uitslaat in het laaie woord van onze mond.

Laten wij zo werkzaam zijn, dat wij in ieder geval tot de mensen, door middel van het huisbezoek, brengen de

boodschap ten aanzien waarvan tenslotte ieder kleur bekennen moet, de enige boodschap des heils niet alleen voor de enkele zondaar, niet alleen voor het kerkvolk van Nederland, maar ook voor onze maatschappij en onze staatsgemeenschap.

GAAT DAT NU DOEN!

Laat ik U dit nog mogen zeggen: gaat dat nu doen, werkelijk doen! Begint U vanavond om U daarover met elkaar te beraden wat de voorbereiding betreft en gaat er maandag voor aan het werk en laat zo aan het volk van Nederland zien waar het om gaat. Dan kunt gij tegelijkertijd, als het nodig is, een uitlegging geven van het rijke program van actie, dat gij vanmorgen hebt vastgesteld.

Dames en heren, wilt gij naar dit woord luisteren? Niet omdat ik het zeg, maar omdat wij geloven dat daarin verkondigd wordt wat God ons heeft geopenbaard.

Wilt gij dat? Doet het, steunt en helpt elkander. Betoont zo iets van de rijkdom, welke God heeft gegeven en dagelijks geeft in Jezus Christus.

Ik dank U.